

Veliko družega, skor vse, kar smo tukaj vidili, je bilo nenavadno; zato smo še bolj pazili na vse. Nar čudneje pa je bilo to, dasiravno so te hiše na videz revne, da imajo vendar vsega, prav brezskrbnemu življenju potrebnega zadosti, in povsod se vidi, da so Kitajci premožniši v vseh stvaréh memo drugih narodov. Vajeni smo z zaničljivim očesom ogledovati orodje kitajsko, ravno tako kakor tudi orodje naših prededov, in veseli smo, da nas je umetnija oprostila mnogega orodja, katero se nahaja zdaj le še v kakem kotu starinarstva. Pa če hočemo vlastitosti Kitajcev prav zapopasti, moramo drugo mero imeti, kakor jo imamo sami za-se v Evropi. Njih široka, lahka, možkim in ženskam občna noša jim ne zatiruje udov v rasti, — nam pa se ne dopada; klobaki iz bambusa so jim za dež in solnce, in v njih coklah se prav lahko hodi. Kar oblačila zadeva, so tudi tam ravno tako različne, kakor pri nas, ličnega in bornega blaga. Vsi Kitajci, s katerimi smo skupaj zadeli, so bili prav priljudni, pa ravno tako sničavi, kakor mi njih, so ogledovali oni nas in oblačila naše.

Kitajec se nekako otročje obnaša in je krotak, in te lastnosti ga človeku koj prikupijo; snažna in zadovoljna duša je. Mnogokrat sem slišal od njih goljufnosti govoriti in da so za naj manji dobiček k vsakemu početju pripravljeni. Je li prevara mar tukaj doma? Morebiti je verjetniše, da se je iz Evrope semkaj pritepla. Vsi popotniki, z deželo in njenimi stanovniki znani, hvalijo Kitajce gostoljubne, mirne in zveste ljudi.

Proti Whampoi smo se zadnji dan vozili med nizkimi bregovi, na katerih so sem ter tje nakupičene mesta. Vedno je bilo polno čolničev okrog ladije naše, in če se je le količkaj ustavila, je vse žvergolelo krog nje. V Whampoo pridši smo ladijo snažili in v tem se ozerli enmalo po okrajni. Zapazili smo, da kitajski narod je varčen in premišljen; ne ene pedí zemlje (čujte Evropejci!) ne pusti neporabljene; po nižjih krajinah pridelujejo riškašo in mervo, višje ležeče in nerodovitne skale jim so za pokopališča. Nikjer se ne razprostirajo mesta deleč okrog, le na ozkih pasovih zraven rek so zidane. Whampoa obstaja iz dveh delov: stara in nova Whampoa. Skoz oba dela mesta pelje le ena sama cesta od streh skoraj pokrita, ktere deleč čez nizke hiše molé. Velika množica ljudi se gnječe na majhnem prostoru, blago je po štacunah nabasano; vse čudno se mi je zdelo, toliko majhnih cerkvic, različnih nōš, čudnih stanovanj viditi. Pokopališča po hribih so ravno tako različne, kakor pri nas. Dobro se vé, kje revež, kje bogatin počiva; polokrožna jama kaže, da tukaj sin revšine leži; okrog grobov bogatih zidajo več vatlov visoke zidove v podobi podkve, v sredi je lepo zlikan kamen, na katerem je stan in starost pokopanega in več drugih reči zapisanih. Pokopališča mornarjev so na sredi nekoliko višje in tako narejene, da se v sredo zamore ladijsko bandero postaviti. Kitajci svoje mertve verlo časté. Naj večja nesreča je starišem, ako nobenega sina nimajo, ki bi na njih grobu žaloval; ne le pri pogrebu, temuč tudi ob drugih časih imajo veliko žalobnih obrédov. V Kantonu se pripoveduje od nekega bogatega moža, za kterege so tri leta iskali pripravnega, svetega pokopališča.

Med homci je bilo mnogo vasí, pa skoraj vse z zidovi obdane, da ni bilo mogoče jih od znotraj pregledati. Ko smo vendar v ene teh vasí prišli, se je zbralo mnogo zijalov, zgol možkih vsake starosti okoli nas. Hiteli smo dalje priti, posebno, ker so otroci vsi plašni kričali „fangkvaž!“ S to besedo, ktera je izraz začudenja, vsakega Evropejca pozdravljajo. Stareji se prestrašili niso, ampak obdali so nas in od nog do glave pretipali; ali smo jim dopadli ali ne, ne vém; naj stareji plešic je majaje z glavo svoj „ay-yak“ (čudno!) prav modrovito izrekoval. Ko sem poprej na okrožnikih, skledah in sploh na porcelanu vidil Kitajce upodobljene, mislil sem, da te podobe so zgol le izmisliki; zdaj pa vém, da niso slabe podobšine ljudstva in običajev kitajskih.

(Dalje sledi.)

Ozir v stare čase.

Cena živeža nekdanj — in pa danes.

Počim je dan današnji žito, meso, kruh, maslo, vino itd., je znano vsakemu. Ozrimo se 300 let nazaj in prašajmo, kolikšna je pa bila cena takrat?

V nekem starem dunajskem časniku je zapisana od leta 1514 na Dunaji. Kakor je na Dunaji bila, taka v primeri je bila gotovo tudi drugod v deželah našega cesarstva. Vagán (mecen) naj lepše pšenične moke je veljal 5 krajc., ovsa 3 krajc. in 3 venarje, ječmena 3 kr. 1 ven., reži 2 kr. 2 ven., mlado prasé 1 kr. 1 ven., leta star kopún 1 kr. 2 ven., gos 1 kr. 2 ven., velik pišanec 3 ven., majhen 2 ven., puta 1 kr., funt govejega ali telečjega mesa 2 ven., koštrunovega 1 ven. in pol, slanine (špeha) funt 1 kr., kruh za 3 ljudi 2 ven., voz derv 6 kr. 1 ven., sirovega masla funt 1 kr. 3 ven., sira 3 ven., sveč 1 kr., smetane bokal 2 ven., vina naj boljšega bokal 1 kr., srednjega 3 ven., sterdí 1 kr. 1 ven., jajc 5 za 1 ven.

Marsikter naših bravcov ne bo verjel, da je to resnica, in bo mislil, da celó ni mogoče. Res, se nam današnji dan zdí, da ni mogoče, da bi s 6 ali 8 gold. človek skozi celo leto si hrano (živež) oskerbovati zamogel. In vendar jim zamoremo reči, da je cena skoz in skoz resnična, kakor je zgorej zapisana. Povémo jim še, da leta 1551 so na Dunaji seženj ali klaftro mestnega tlaka (flaštra) s kamnjem vred za 48 kr. narejali.

Da se pa častiti braveci sami lahko prepričajo, da cena živeža je res tako nizka bila, jim povémo, koliko plače so učniki na višji dunajski šoli na leto takrat imeli: 100 gold. do 170 gold., in v neki zbirki starinstva se bere, da cesar Ferdinand I. je z ukazom od 10. junija 1564 cesarskim deželnim svetovavcem (Landrätthe) nad Anizo (ob der Enns) 100 gold. letne plače določil in pa nekoliko solí.

Vidi se iz vsega tega, kako veliko ceno je imel takrat dnar; kdor je imel 3 krajc. v mošnji, je imel toliko, kakor da bi danes imel 3 gold. Učniki na višjih dunajskih šolah imajo sedaj po 2000 gold. in še več plače, pa meso, na priliko, morajo plačevati funt po 15 kr. (ali po 60 venarjev), ki so ga leta 1514 plačevali po 2 venarja. Koliki razloček v vsem!

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Merana na Tiroljskem se piše, da letošnja gorka spomlad je izvalila tako sila veliko kebrov (hrošcev), da so mógle cesarske gosposke se lotiti potrebnih pripomočkov za njih pokončevanje; oklicale so tedaj povsod, da za vsak stár živih kebrov se bo plačalo 18 krajc. To je pomagalo. Mahoma so začeli mladi in stari loviti kebre in nalovili so jih v Meranu 415 stárov, v Maisu 220, v Algundu 100, v Marlingu čez 400 in v Lani 500. Ako pomislimo, da v en stár je šlo 15.040 kebrov (šteli so jih in tako to število zvedili), lahko razumemo, kolikšno silno število te požrešne in drevju škodljive živali je bilo za malo goldinarjev v kratkem času polovljeno in tako škoda obvarovana za več sto in sto goldinarjev.

Iz Pešta se piše, da so presv. cesar veleli, naj se na tistem mestu, kjer je bila ogerska krona najdena, ki je leta 1848 zginila, sozida na Njih stroške kapelica, ki ima že to leto dodelana biti.

Iz Kaniže smo zvedili, da pripravljavne dela za novo železnico, ki bo iz Kaniže šla v Marburg, bojo kmali gotove. Ali bo ta železnica skozi Varaždin šla, še ni dognano. — Na ogerski železnici se je predvčeranjim nesreča pripetila; sliši se, da je en voz derčnil v reko Gran in da je nekoliko ljudi ob življenje prišlo. Koliko je resnice v tem, se bo kmali zvedilo.

Iz Celovca 14. maja. Pred tremi dnevi je prišlo na naše deželno poglavarstvo pismo c. k. ministerstva kupčije, v katerem je glavnemu odboru za napravo koroških železnic